

A 123.b.J.14*b. jelzetű kötet restaurálási dokumentációja

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár felkérésére a következő munkát végeztük.

A restaurált dokumentum:

[LANZMAR, Franciscus]

Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum et primorum militantis Ungariae ducum vindicatis e mortuali pulvere reliquiis ad gratam apud posteros memoriam a iusto et vero patriae dolore erectum. - [Pottendorf] sine loco: apud Hieronymum Verdussen, [1667]. - [6], 184, [8] p., mérete 105 x 169 x 17 mm, **jelzete 23.b.J.14*b**

A könyv állapota a restaurálás előtt:

Kötése: Pergamen kódexlapba kötve. A táblák vékony papírlemezek, kis kantnival.

Állapota: A pergamen közepesen szennyezett, de az írás állapota kifejezetten jó. Nyílásban hasadt, gyenge.

Lauf Judit (Fragmenta Codicum Műhely) meghatározása a töredékről:

Pannonhalma 123b.J.+14*b/Fragm.
MISSALE FRANCO-ROMANUM INCERTI RITUS
14/15. század – 1 levél

Erős, megsárgult pergamenfólió felső fele, melynek sarkait levágták: 260 x 198 mm. – Kéthasábos írástükör: *160×75+15+75 mm, 18 sor (eredetileg kb. 31 sor). – Írása: gótikus könyvírás (textualis formata) a 14/15. század fordulójáról. – Kétsoros vörös S és hat soros vörös I iniciálé, vörös megerősítővonalak, rubrikák. Az f. 1^v felső margóján vörös tintával: xxxvii.

Őrzőkönyv: Pannonhalma, Főapátsági Könyvtár 123b.J.+14b: *Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum Regni Apostolici Regum et primorum militantis Ungariae ducum ...* Pottendorf, apud Hieronymum Verdussen, 1667, Nádasdi Ferencz ajánlásával (RMK III. 2397).

Eredet – használat: Magyarországi? (Id. Őrzőkönyv).

MISSALE FRANCO-ROMANUM INCERTI RITUS. Dominica Invocavit, Feria II post Dominicam Invocavit. Szöveghiánnyal.

f. 1^v Dominica Invocavit. Ev. *Ductus est Ihesus in desertum a Spiritu ... te ne forte offendas [...] eum dyabolis ...*(Mt. 4,1-6[6-8]8-11); *Off. Scapulis suis obumbrabit ...; Secr. Sacrificium quadragesimalis ...; Comm. Scapulis suis obumbravit ...; Compl. Tui nos, Domine, sacramenti ... – Feria II. [...] Lect. Ecce ego ipse requiram ... et in pascuis pinguibus pas[centur ...]* (Ez 34,11-14[14–16]); [Gr. Protector noster ...; V. Domine Deus vir]tutum exaudi ...; Ev. *Cum venerit filius hominis in maiestate sua ... manducare* [Sitivi ...] (Mt 25,31–42[42–46]).

A nagybőjti időszak misetételei általánosak, a rítust nem lehet meghatározni.

A könyvtest: Előzékei az első/utolsó íven áthajtott tükörből állnak, betáblázócsíkot képezve a visszahajtasból. Három zsinagbordára fűzték az íveket, az első/utolsó ív végig fűzött, a többi váltva. Oromszegőnek nincs nyoma.

Állapota: Az előzékek szennyezettek, enyhe penészfertőzés foltjaival, nyílásban szakadtak. A fűzés meggyengült, a bordák szakadtak, a könyvtest deformálódott, arcnál kitüremkedik a

kötésből. A papír enyhén sárgult, kémhatása 6,5 pH fölött (vizes extraktumban mérve Merck finomskálás indikátorral), tehát nem savas. A címlap külön merített papírra kasírozva. Különböző foltok, málló lapszélek.

A nyomtatott lapszámozás több helyen téves (pl. 25 után 36 jön, majd így folytatja a számozást (!), 65 helyett 55, 96 helyett 69, 107 helyett 197 stb.).

Elvégzett beavatkozások:

- Száraz tisztítás, a kötés és a könyvtest kettéválasztása.
- A kódexlap lefejtése szárazon a táblákról, mechanikus tisztítása, párasítás utáni enyhe préselése. Az Országos Széchényi Könyvtár Fragmenta Codicum Műhelyével történt konzultáció alapján a töredéket mellékletként csatoltuk.
- Az előzékek és az ívek mosása kéz meleg tiszta vízben, a címlap leáztatása a kasírozásról.
- A papír hiányainak kiegészítése papíröntéssel, az előzékek megkasírozása vékony japán papírral.
- A könyvtest fűzése 3 új zsinegbordára az eredeti fűzőmódot követve. A gerinc kasírozása vastag japán papírral.
- Az eredeti táblák stabilizáló kasírozása japán papírral (metilcellulóz ragasztóval).
- Vastag japán papírból pergamen kötést imitáló borítás készítése hamis betáblázással.
- Tárolódoboz és dosszié készítése.

Melléklet: kódex töredék 123b.J.+14*b/Fragm. jelzettel, címlapra kasírozott megerősítés, eredeti fűzőszál- és borda minták

Felhasznált anyagok:

- száraz tisztítás: mikroszálas kendő
- japán papír: kozo, Paper Nao, Japico
- öntőpép összetétele: 'Fabriano Ingres avorio' beőrlött rostjai és a Hámori Papírmalom alfa-cellulóz rostjai
- ragasztók: metilcellulóz (Thylose MH300, Gabi Kleindorfer), rizskeményítő (Gabi Kleindorfer), bőrenyv (Pannon Color)
- tároló doboz és dosszié: savmentes Fabriano Elle Erre Avorio

Szentendre, 2020. március 5.

Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor

ARS ALBA Bt.
2000 SZENTENDRE
ALKOTMÁNY U. 14.
T: 26/315-456